

FORMACIÓ

ALFABETITZACIÓ INFORMACIONAL PER COMBATRE LES FAKE NEWS

"Arran dels últims esdeveniments polítics i els problemes causats per les notícies falses i la desinformació, s'ha debatut sobre la necessitat cada vegada més urgent que les biblioteques actuïn com a mediadores en el procés."

Martínez-Cardama, S.; Algora-Cancho, L. (2019)

OBJECTIU

CREAR USUARIS

- Crítics en l'ús de la informació
- Consumidors intel·ligents de notícies
- Amb capacitat per distingir fonts d'informació fiables
- Que sàpiguen navegar correctament pels mitjans digitals
- Amb competències en informació i gestió digital
- Que puguin interpretar i comprendre adequadament els continguts d'internet

ACTIVITATS FORMATIVES

- Cursos sobre la tipologia i ús de les fonts d'informació
- Formació sobre l'ús efectiu i eficaç de les competències informacionals i digitals
- Formació de com citar i gestionar la bibliografia

Activitats específiques:

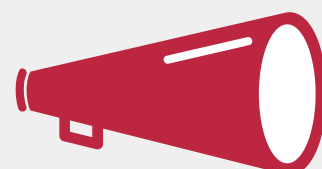
- Organitzar tallers pràctics sobre detecció de notícies falses
- Identificar l'origen d'imatges i vídeos

ACTIVITATS DE DIFUSIÓ

- Infografies, tutorials i guies sobre l'aprenentatge en l'ús de serveis i recursos d'informació
- Campanyes sobre desinformació a les xarxes socials

Activitats específiques:

- Difusió de la infografia IFLA sobre com detectar notícies falses
- Enllaç a serveis de verificació *fact checking* (verificació de fets)
- Disposar de materials de formació en línia amb exemples de notícies falses i fonts d'informació fiables

ACTIVITATS AUDIOVISUALS

- Publicació de vídeos per diferents canals:
 - Youtube
 - Booktube

Activitats específiques:

- Vídeos sobre recomanacions de llibres
- Vídeos explicatius sobre l'ús dels serveis i recursos d'informació

ACTIVITATS D'INFORMACIÓ I REFERÈNCIA

- Establir una política de gestió de la col·lecció amb la responsabilitat de seleccionar, adquirir, preservar i conservar documents, fent un manteniment i seguiment de l'ús de tota la col·lecció

Activitats específiques:

- Elaborar guies, exposicions i infografies temàtiques sobre les notícies falses
- Subscripcions a mitjans de comunicació d'alta qualitat

REVISTES DEPRADADORES

Una revista depredadora es caracteritza exclusivament per publicar articles **sense dur a terme processos reals de selecció i avaluació dels treballs que publica**. Aquestes revistes capten als autors a través d'intenses campanyes de promoció, gairebé sempre per correu electrònic. A més, és un **frau científic** perquè no existeix compromís amb cap forma de progrés de la ciència o del coneixement.

CONTACTE

- ▶ Envien un correu directament als autors per sol·licitar un manuscrit
- ▶ Prometen publicar ràpid
- ▶ Demanen una quantitat de diners més o menys prudent
- ▶ Oculten informació sobre els càrrecs per processament d'articles (APC) fins que l'autor hagi completat la presentació

VISIBILITAT

- ▶ Llocs web de baixa qualitat
- ▶ Utilitzen imatges distorsionades o no autoritzades
- ▶ Títols similars o iguals de revistes i entitats legítimes
- ▶ Gran quantitat d'anuncis
- ▶ Contenen errors ortogràfics
- ▶ No existeix un arxiu de números anteriors

FACTOR D'IMPACTE

- ▶ Anuncien un mesurament fals de l'impacte
- ▶ Logotips d'organitzacions i editorials de prestigi
- ▶ Anuncien noms de revisors falsos
- ▶ Ofereixen una revisió ràpida

REVISTES ACCEPTADES EN BASES DE DADES RECONEGUDES vs REVISTES QUE ET CONVIDEN A PUBLICAR

PROVA PER PRESENÇA

- LIST OF PREDATORY JOURNALS
- BEALL'S LIST
- CABELLS LIST

PROVA PER ABSÈNCIA

- REPOSITORIS ACADÈMICS
- MIAR
- DOAJ
- ERIH PLUS
- SCOPUS SOURCES
- MASTER JOURNAL LIST-WOS

FAKE SCIENCE

Representa un problema en un entorn cada cop més competitiu, amb rapidesa i necessitat de publicar tant ràpid, tant sovint i en tan poques revistes (les d'alt factor d'impacte, els famosos quartils 1 i 2), per tal de tenir prou mèrits per a competir en finançaments cada cop més migrats i a repartir entre cada cop més recercaires. Podem afirmar que això, la *fake science*, no és sinó la conseqüència emergent de la mercantilització de la ciència, tant per la part de la producció (els científics) com de la difusió (revistes i bases de dades).

"Fake science": el tsunami de la desinformació arriba a la ciència"
 López-Borrull, A. (2019). COMeIN, núm. 86

PSEUDOCIÈNCIA

Coneixements que encara no estan fermament assentats en la comunitat científica

REVISTES DEPREDADORES

Amb inexistent procés de revisió, amb ínfima qualitat, preparades per a confondre i estafar científics

ARTICLES RETIRATS

Per difondre mentides o bé per no tenir les dades prou contrastades

FACT CHECKING CIÈNCIA:

Maldita Ciència: Portal web que lluita per desmentir les notícies falses sobre ciència.

Pensa. Comprova. Envia: És una iniciativa que ajuda als investigadors a decidir on publicar. Consisteix en una guia per assegurar als investigadors que seleccionen bé les revistes per publicar la seva cerca.

Web Mèdic Acreditat (WMA): és el programa d'acreditació de webs mèdics del Col·legi de Metges de Barcelona. Mitjançant aquest segell, garanteixes als usuaris del teu web que el contingut que hi trobaran és de confiança i de qualitat.

#SaludsinBulos: és una iniciativa de l'agència de comunicació COM SALUD en col·laboració amb Asociación de Investigadores en eSalud (AIES) que té com a objectiu combatre les notícies falses sobre salut a internet i a les xarxes socials.

Retraction Watch: bloc que informa sobre retraccions de treballs científics i temes relacionats. Està produït pels escriptors científics Ivan Oransky i Adam Marcus

